

KAFKASYA'DA ÇATIŞMADAN KURUMSAL BARIŞA: KARABAĞ SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ VE ZENGİZUR KORİDORU DİPLOMASİSİ

FROM CONFLICT TO INSTITUTIONAL PEACE IN THE CAUCASUS: THE RESOLUTION OF THE KARABAKH QUESTION AND ZANGEZUR CORRIDOR DIPLOMACY

Dr. Ömer Çağrı Tecer

Makale

SESA
Enstitüsü

Sosyal Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar Enstitüsü
Institute of Social Economic and Political Research

Dr. Ömer Çağrı TECER

Ömer Çağrı Tecer, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlamıştır. Akademik çalışmaları kapsamında 2014 yılında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Orta Asya Araştırmaları Merkezi'nde (ORASAM) misafir araştırmacı olarak bulunmuş; Kırgızistan Millî Bilimler Akademisi ve Millî Kütüphanesi'nde araştırmalar yürütmüştür. Ayrıca Kazakistan ve Kırgızistan'da Sovyet döneminde din-siyaset ilişkileri ve Sovyet ateizmi literatürü üzerine saha araştırmaları gerçekleştirmiştir.

Meslek hayatına 2013 yılında başlayan Tecer; insani yardım, göç, koruma ve sosyal uyum alanlarında çeşitli sivil toplum kuruluşlarında araştırmacı, program yöneticisi ve gözlem, değerlendirme, hesap verebilirlik ve öğrenme (MEAL) uzmanı olarak görev yapmıştır. 2022-2023 yılları arasında Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde proje geliştirme ve izleme-değerlendirme alanlarında çalışmış; Haziran 2023 itibarıyla Pikolo Derneği'nde MEAL Ekip Lideri olarak görevini sürdürmektedir.

Türkiye'nin göç ve uyum politikaları, uluslararası göç rejimi, mülteci koruma, insani yardım ve Orta Asya'da din-siyaset ilişkileri başlıca araştırma ve çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Güvenlikleştirme Yaklaşımı Bağlamında Türkiye'nin Göç ve Uyum Politikası: Suriyeli Mülteciler Örneği (2025) ve Sovyet Ateizmi ve Orta Asya'daki Etkileri (1917-1939) (2015) başlıklı kitapları bulunan Tecer'in ulusal ve uluslararası akademik yayınları ile saha araştırmaları da bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Özet	4
I. Giriş ve Kuramsal Çerçeve: “Donmuş Çatışma”nın Çözülüşü ve Barış İnşası	5
2. Karabağ Sonrası Diplomasisi ve Hukuki Temeller	6
2.1. “Dar Barış”tan (Narrow Peace) Kurumsal Sözleşmeye Geçiş	6
2.2. Uluslararası Hukuk Açısından Self-Determinasyon ve Toprak Bütünlüğü Çatışması	7
2.3. Anayasa Değişikliği Düğümü ve Doktrinsel Dönüşüm	8
3. Zengezur Koridoru Diplomasisi, TRIPP ve “Barış Kavşağı”	9
3.1. TRIPP (Trump Route for International Peace and Prosperity) Modeli	9
3.2. Ermenistan'ın “Barış Kavşağı” (Crossroads of Peace) Projesi	10
3.3. Bölgesel Güç Değişimleri ve Aktörlerin Tepkiler	11
4. Sonuç	12
Kaynakça	14
ENGLISH.....	17
ZANGEZUR CORRIDOR DIPLOMACY	17
Abstract.....	19
I. Introduction and Theoretical Framework: The Dissolution of the "Frozen Conflict" and Peacebuilding.....	20
2. Post-Karabakh Diplomacy and Its Legal Foundations	21
2.1. The Transition from "Narrow Peace" to an Institutional Contract.....	21
2.2. The Conflict between Self-Determination and Territorial Integrity in Terms of International Law	22
2.3. The Constitutional Amendment Knot and Doctrinal Transformation	23
3. Zangezur Corridor Diplomacy, TRIPP and the "Crossroads of Peace"	24
3.1. The TRIPP (Trump Route for International Peace and Prosperity) Model.....	24
3.2. Armenia's "Crossroads of Peace" Project.....	25
3.3. Regional Power Shifts and the Reactions of the Actors	26

4. Conclusion	28
Bibliography.....	30

ÖZET

Bu çalışmada, Güney Kafkasya’da otuz beş yıllık Karabağ çatışmasının askeri safhasının ardından şekillenen yeni bölgesel barış mimarisi, John Paul Lederach’ın “çatışma dönüşümü” (conflict transformation) ve Barbara F. Walter’ın “taahhüt sorunu” (commitment problem) ile “üçüncü taraf kurumsal garantörlük” teorik modelleri çerçevesinde bütüncül bir analize tabi tutulmaktadır. Mart 2025’te taslak metni ikili müzakerelerle tamamlanan ve 8 Ağustos 2025 Washington Zirvesi’nde ABD Başkanı Donald Trump, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan tarafından imzalanan ortak deklarasyon, yüzeysel bir ateşkesin ötesine geçerek tarafların karşılıklı egemenlik ve toprak bütünlüğünü tanıdığı hukuki ve kurumsal bir sözleşmeyi temsil etmektedir. Bununla birlikte, taraflar arasındaki tarihsel husumet ve gelecekte nispi güç dengelerinin değişmesi korkusu, Walter’ın vurguladığı “geometrik güç kayması” ve varoluşsal güvenlik ikilemini canlı tutmaktadır. Bu bağlamda, Zengezur Koridoru’nun “TRIPP” (Trump Route for International Peace and Prosperity) adı altında ABD hissedarlığı, finansal kaynağı ve fiziki denetimiyle çok uluslu bir konsorsiyuma dönüştürülmesi, taahhüt sorununu hafifleten bağlayıcı bir dışsal kurumsal güvence mekanizması işlevi görmektedir. Diğer yandan, Ermenistan’ın “Barış Kavşağı” vizyonu ve çok modlu altyapı ağı, Lederachian anlamda yapısal ve ekonomik karşılıklı bağımlılık yaratarak kolektif bellek, millî kimlik ve revanşist anlatıların dönüştürülmesini zorunlu kılmaktadır. Makale; sınır belirleme adımlarını, Anayasa değişikliği tartışmalarını, bölgesel aktörlerin tepkilerini ve bölgesel/küresel güç dengesindeki kaymaları ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Çatışma Dönüşümü, Taahhüt Sorunu, Zengezur Koridoru, TRIPP, Karabağ Barış Anlaşması*

1. GİRİŞ VE KURAMSAL ÇERÇEVE: “DONMUŞ ÇATIŞMA”NIN ÇÖZÜLÜŞÜ VE BARIŞ İNŞASI

Güney Kafkasya jeopolitiğinde otuz yılı aşkın süre boyunca “donmuş çatışma” paradigmasıyla kavramsallaştırılan Karabağ sorunu, Azerbaycan'ın 2020 İkinci Karabağ Savaşı ve Eylül 2023 askeri operasyonu ile güç dengesini nihai olarak Bakü lehine değiştirmesi sonucu köklü bir kırılmaya uğramıştır. Askeri çözümlenmenin ardından bölgede beliren yeni statüko, çatışmanın askeri safhadan hukuki, diplomatik ve sosyo-ekonomik kurumlarla desteklenmiş kalıcı bir bölgesel mimariye aktarılmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak, güç kullanımıyla sağlanan bir askeri zaferin sürdürülebilir ve meşru bir barış düzenine dönüştürülebilmesi, yalnızca sınırların fiziki olarak çizilmesi veya diplomatik beyannamelerin yayınlanmasıyla temin edilemez. Bu karmaşık dinamiklerin analitik olarak kavranabilmesi, uluslararası ilişkiler, çatışma çözümü ve uluslararası hukuk literatürünün önde gelen kuramsal yaklaşımlarının entegre edilmesini gerektirmektedir.

Uluslararası ilişkiler teorisini John Paul Lederach'ın geliştirdiği “çatışma dönüşümü” (conflict transformation) paradigması, statükoyu korumayı veya semptomları dindirmeyi hedefleyen geleneksel “çatışma yönetimi” (conflict management) ve yüzeysel pazarlıklara odaklanan “çatışma çözümü” (conflict resolution) yaklaşımlarının analitik sınırlılıklarını aşmaktadır. Lederach, çatışmayı besleyen toplumsal, ekonomik, hukuki ve kurumsal ilişki kalıplarının kökten dönüştürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Güney Kafkasya ölçeğinde, askeri zaferin getirdiği ve tarafların sadece çatışmasızlık hali üzerinde uzlaştığı “dar barış” (narrow peace), tarihsel husumetleri ortadan kaldırmaya tek başına muktedir değildir (ICG, 2025). Lederachian perspektiften bakıldığında, sürdürülebilir bir barış inşası; tarafların birbirlerini varoluşsal tehdit veya “öteki” olarak algılamaktan vazgeçmelerine, toplumsal hafızadaki revanşist unsurların ayıklanmasına ve tarafları karşılıklı çıkar ağlarıyla bağlayan yapısal, kurumsal ve ekonomik bağımlılık ağlarının tesis edilmesine bağlıdır.

Madalyonun diğer yüzünde ise, iç savaşların sonlandırılması ve çatışma sonrası barış düzenlerinin kalıcılığı üzerine analitik modeller geliştiren Barbara F. Walter'ın “taahhüt sorunu” (commitment problem) ve güvenlik ikilemi kuramı yer almaktadır. Walter, çatışan tarafların masada uzlaşıya varsalar dahi stratejik kilitlenmeler yaşamalarının temel sebebini varoluşsal güvensizlik olarak açıklar: Taraflardan biri bugün silahsızlandığında, stratejik bir mevziyi terk ettiğinde veya hukuki bir taviz verdiğinde, gelecekte nispi güç dengesinin karşı taraf lehine değişmesi (geometrik güç kayması) durumunda öteki tarafın anlaşma şartlarına sadık kalacağından asla emin olamamaktadır. Bu durum, tarafları en rasyonel barış tekliflerini dahi reddetmeye sevk eden bir güvenlik ikilemi yaratmaktadır. Walter'ın kuramsal modeline göre bu taahhüt kilitlenmesinin yegâne

çözüm yolu, bağlayıcı kurumsal taahhüt mekanizmaları ve “üçüncü taraf bağımsız garantörlüğü”dür (third-party institutional guarantees). Yaptırım gücüne ve sahada tarafsız fiziki/finansal varlığa sahip aktörlerin sürece müdahil olması, tarafların taahhüt kaygılarını hafifleterek barış sözleşmesinin uygulanabilirliğini teminat altına almaktadır.

Lederach'ın ilişkisel ve yapısal dönüşüm vurgusu ile Walter'ın kurumsal dışsal güvence ihtiyacı, Karabağ sonrası Güney Kafkasya'da yürütülen diplomasi'nin kuramsal omurgasını oluşturmaktadır. Bu iki teorik yaklaşımın kesişim noktası, bölgedeki hukuki metinlerin, anayasal dönüşümlerin ve Zengezur Koridoru etrafında şekillenen jeo-ekonomik projelerin analitik anahtarını sunmaktadır.

2. KARABAĞ SONRASI DİPLOMASİSİ VE HUKUKİ TEMELLER

2.1. “DAR BARIŞ”TAN (NARROW PEACE) KURUMSAL SÖZLEŞMEYE GEÇİŞ

Güney Kafkasya'da 2023 sonrasında beliren ilk durum, Azerbaycan'ın askeri üstünlüğüyle sağlanan ve tarafların silahlı çatışmayı durdurduğu “dar barış” (narrow peace) niteliğindedir. Ancak askeri gerçekliğin kalıcı bir hukuki ve diplomatik sözleşmeye aktarılması süreci, ikili ilişkilerin niteliğinde stratejik bir evrilmeyi tetiklemiştir. 13 Mart 2025 tarihinde Azerbaycan ve Ermenistan, herhangi bir dış arabulucunun doğrudan müdahalesi olmaksızın, ikili müzakereler neticesinde nihai barış anlaşması taslak metni üzerinde uzlaşa sağladıklarını ilan etmişlerdir (ICG, 2025). Bu ikili diplomatik hamle, 8 Ağustos 2025 tarihinde Washington'da Beyaz Saray'da düzenlenen zirvede küresel bir boyut kazanmış; ABD Başkanı Donald Trump, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan tarafından imzalanan ortak deklarasyon ile kurumsal bir niteliğe bürünmüştür (Akıntürk, 2025; ICG, 2025).

Lederach'ın “ilişki dönüşümü” teorisi açısından değerlendirildiğinde, otuz beş yıldır devam eden varoluşsal bir düşmanlığın ardından tarafların Washington'da birbirlerinin egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve sınırlarının dokunulmazlığını resmen tanıma taahhüdünde bulunmaları, tarihsel anlatıların yerini kurumsal tanınmaya bırakması bakımından hayatidir (Akıntürk, 2025; Hazar-Alp Ekibi, 2025; ICG, 2025). Zirvede Trump'ın “Bu geçici bir ateşkes değil, çatışmayı nihai olarak bitiren gerçek bir barış anlaşmasıdır” tespiti, askeri çatışmasızlık durumundan bağlayıcı bir kurumsal sözleşmeye geçişi simgelemektedir (Akıntürk, 2025).

Ancak bu diplomatik tablonun derinliğinde, Walter'ın “geometrik güç kayması” ve asimetrik güç dengesi kavramlarıyla açıklanabilen karşılıklı stratejik korkular yatmaktadır.

Ermenistan tarafı, Bakü'nün mevcut askeri üstünlüğünü ve güneydeki stratejik mevzilerini kullanarak Syunik (Zengezur) bölgesi üzerinde varoluşsal bir tehdit oluşturabileceğinden ve yeni bir askeri müdahale başlatabileceğinden endişe etmektedir (ICG, 2025). Buna karşılık Azerbaycan tarafı ise, kısa vadeli askeri üstünlüğüne rağmen, uzun vadede uluslararası konjonktürün değişmesi halinde Erivan'da revanşist ve milliyetçi bir yönetimin işbaşına gelerek Karabağ üzerinde yeniden hak iddia etmesinden ve askeri dengenin kendi aleyhine bozulmasından korkmaktadır (ICG, 2025). Dolayısıyla, Mart 2025 taslak metni ve Washington Zirvesi, bu derin güvenlik ikilemini tamamen ortadan kaldırmamış, süreci dışsal kurumsal garantörlüklere muhtaç kılmaya devam etmiştir.

2.2. ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN SELF-DETERMİNASYON VE TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜ ÇATIŞMASI

Karabağ çatışması, Soğuk Savaş sonrası uluslararası hukuk düzeninde halkların kendi kaderini tayin hakkı (self-determinasyon) ile devletlerin toprak bütünlüğü ve egemenliği ilkeleri arasındaki çetin gerilimin en belirgin mecralarından biri olmuştur. Otuz yıl boyunca Ermenistan, dışsal self-determinasyon ilkesine dayanarak Karabağ'daki de *facto* yapıyı meşrulaştırmaya çalışırken; Azerbaycan, BM Güvenlik Konsey kararları ve uluslararası hukukun emredici kuralları (jus *cogens*) uyarınca egemenliğinin ihlal edildiğini savunmuştur.

Hukuki kilitlenmenin çözümü, Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecindeki idari sınırları esas alan *Uti Possidetis Juris* ilkesi¹ ve 1991 Alma-Ata Protokolü çerçevesinde gerçekleşmiştir (ICG, 2025; Cenusa, 2026). İki devlet, uluslararası sınırların 1991 yılındaki SSCB idari sınırları temelinde tescil edilmesini kabul ederek toprak bütünlüğü ilkesini nihai hukuki zemin olarak benimsemiştir. Bu süreçte atılan somut hukuki ve kurumsal adımlar şu şekildedir:

- **Kuzeyden Güneye Sınır Belirleme ve Bölge İadesi:** İki ülke arasındaki Sınır Belirleme Komisyonları, kuzeyden güneye doğru aşamalı bir strateji benimsemiştir. Bu çerçevede Tavush/Gazakh sektöründe 13 km'lik sınır hattı sınır çizgisine kavuşturulmuş ve Soğuk Savaş sonrasında işgal altında kalan terk edilmiş dört sınır köyü (*Baganis Ayrum, Aşağı Eskipara, Heyrimli ve Kızılbacılı*) Azerbaycan egemenliğine iade edilmiştir (ICG, 2025; Cenusa, 2026).
- **Uluslararası Yargı Yollarından Çekilme:** Taraflar, Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (ECHR) nezdinde birbirlerine karşı açtıkları dava, tazminat ve hukuki takip süreçlerini karşılıklı olarak geri çekme taahhüdünde

¹ Uluslararası hukukta yeni bağımsızlığına kavuşan devletlerin sınırlarının belirlenmesinde, “önceki yönetim dönemine (sömürge idaresi veya federal/birlik devleti) ait idari sınırların aynen korunarak yeni devletlerin uluslararası sınırlarına dönüştürülmesini” öngören temel ilkedir (Xucla, J., 2025a).

bulunmuşlardır (ICG, 2025). Bu durum, uluslararası hukukun azınlık hakları ve tarihsel sözleşmeler bağlamında barışçı çözüme katkısını yansıtmaktadır (Tulun, 2025b).

- **AGİT Minsk Grubu'nun Tasfiyesi:** 1995 yılından bu yana işlevsizleşen ve Soğuk Savaş sonrası çok taraflı arabuluculuk formatının bir kalıntısı haline gelen AGİT Minsk Grubu Eş başkanlığı mekanizmasının feshedilmesi için Bakü ve Erivan, AGİT'e ortak başvuruda bulunmuştur (ICG, 2025).

Bu adımlar, hukuki uyuşmazlıkların uluslararası mecralardan çekilerek ikili devletlerarası normlar çerçevesinde tasfiye edildiğini göstermektedir.

2.3. ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ DÜĞÜMÜ VE DOKTRİNSEL DÖNÜŞÜM

Nihai barış anlaşmasının imzalanması yolundaki en kritik hukuki engel, Azerbaycan'ın Ermenistan Anayasası'nın değiştirilmesi yönündeki ısrarlı talebidir (ICG, 2025; Cenusa, 2026). Bakü yönetimi, Ermenistan Anayasası'nın Başlangıç (Önsöz) metninde yer alan ve 1990 Bağımsızlık Bildirgesi'ne yapılan atfı doğrudan bir güvenlik tehdidi olarak nitelendirmektedir. Söz konusu bildirmede, Ermenistan SSC ile Dağlık Karabağ'ın "birleşmesi" (*miatsum*) nihai bir devlet hedefi olarak konumlandırılmıştır (ICG, 2025).

Azerbaycan açısından bu anayasal hüküm, Ermenistan iç mevzuatında saklı tutulan bir irredantizm ve gelecekte güç dengesi değiştiğinde Karabağ'ı yeniden ilhak etme yönünde hukuki bir zemin anlamına gelmektedir. Bu tablo, Walter'ın "gelecek odaklı güvenlik kaygısı" kuramıyla örtüşmektedir: Bakü, anayasal düzeyde nihai bir hukuki temizlik yapılmadığı takdirde, imzalanacak bir anlaşmanın gelecekteki revanşist bir Ermenistan hükümetince Anayasa Mahkemesi kanalıyla tek taraflı olarak feshedilebileceğinden endişe etmektedir (ICG, 2025; Cenusa, 2026).

Bu engeli aşmak amacıyla Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan, radikal bir ideolojik ve doktrinel dönüşüm başlatmıştır. Paşinyan; tarihsel mitlere, Ağrı Dağı (Ararat) sembolizmine ve Karabağ taleplerine dayanan "Tarihsel Ermenistan" doktrinini açıkça reddederek; mevcut uluslararası sınırları içerisinde, komşularıyla entegre ve refahı merkeze alan "Gerçek Ermenistan" doktrinini ikame etmeye çalışmaktadır (ICG, 2025). Lederachian çatışma dönüşümü kuramı açısından bu çaba; kolektif belleğin, milli kimliğin ve tarihsel kurbanlık anlatılarının dönüştürülerek yerine karşılıklı bağımlılığa dayalı yeni bir ulusal kimlik inşa edilmesi sürecidir. Paşinyan, tarihsel sembollerin ayıklanmasıyla toplumunun güvenlik ve kalkınma önceliklerini gerçekçi sınırlar içine çekmeyi hedeflemektedir.

Bununla birlikte, bu doktrinel dönüşüm ciddi siyasi riskler barındırmaktadır. 2026 veya 2027 yıllarında yapılması planlanan Anayasa referandumunda, kamuoyunun anayasa değişikliğini

“Azerbaycan'ın dayatmasına teslimiyet” olarak algılaması ve sandıkta “Hayır” oyu vermesi riski bulunmaktadır (ICG, 2025; Cenusa, 2026). Muhtemel bir olumsuz oy kararı, barış sürecini tamamen akamete uğratma potansiyeline sahiptir. Anayasal ve ideolojik düzeyde yaşanan bu dönüşüm sancıları, fiziki ve jeo-ekonomik sahada somut transit altyapı projeleriyle desteklenmediği sürece kâğıt üzerinde kalmaya mahkûmdur. Bu durum, siyasi ve hukuki dönüşümün fiziki alandaki en somut tezahürü olan Zengezur Koridoru ve TRIPP projesine geçişi zorunlu kılmaktadır.

3. ZENGEZUR KORİDORU DİPLOMASİSİ, TRIPP VE “BARIŞ KAVŞAĞI”

3.1. TRIPP (TRUMP ROUTE FOR INTERNATIONAL PEACE AND PROSPERITY) MODELİ

Güney Kafkasya barış mimarisinin en somut jeo-ekonomik omurgasını, Zengezur (Syunik) bölgesinden geçecek olan ulaşım koridorunun uluslararası bir konsorsiyum yapısına dönüştürülmesi oluşturmaktadır. Bölgesel literatürde “Zengezur Koridoru” olarak bilinen bu güzergâh, 8 Ağustos 2025 Washington Zirvesi ve takip eden kurumsal sözleşmelerle “TRIPP” (Trump Route for International Peace and Prosperity) adını almıştır (Akıntürk, 2025; Tulun, 2026b; Cenusa, 2026). Proje, yalnızca transit geçişi değil, bölgesel ticareti, lojistiği ve güveni (*trade, transit, and trust*) tesis etmeyi vaat etmektedir (Elbir, 2025; Ketenci, 2022).

TRIPP modeli, Ermenistan'ın Syunik bölgesindeki 40-42 km'lik hat üzerinde kurulacak olan *TRIPP Development Company* adlı şirket tarafından yönetilecektir (Cenusa, 2026). Şirketin hissedarlık yapısı ilk 49 yıl için %74 ABD ve %26 Ermenistan olarak belirlenmiştir; ilk sürenin dolmasının ardından Ermenistan'ın payını %49'a çıkarma opsiyonu mevcuttur (Cenusa, 2026). ABD yönetimi proje için 200 milyon ila 400 milyon dolar arasında bir başlangıç fonu tahsis etmiş ve yönetimin başına Trump'a yakınlığıyla bilinen Konstantin Sokolov getirilmiştir (Cenusa, 2026). Koridor, demiryolu, otoyol, fiber optik iletişim hatları, boru hatları (petrol ve doğal gaz) ve elektrik iletim hatlarının yanı sıra Orta Asya ve Kafkasya'nın kritik minerallerinin Batı pazarlarına güvenli transferini kapsayan çok modlu (multimodal) devasa bir altyapı ağıdır (Cenusa, 2026).

Geleneksel koridor yaklaşımları ile TRIPP modeli arasındaki temel farklılıklar, mülkiyet ve denetim yapısı, güvenlik mekanizmaları, geçiş rejimi ve ekonomik kapsam olmak üzere dört temel kriter üzerinden değerlendirilebilir. Mülkiyet ve denetim açısından geleneksel koridor modelleri, tek taraflı devlet egemenliğine veya 9 Kasım 2020 tarihli üçlü bildiri çerçevesinde gündeme gelen Rusya Federal Güvenlik Servisi (FSB) denetimine dayanan bir yapı sergilerken, TRIPP modeli, ABD'nin

yüzde 74 ve Ermenistan'ın yüzde 26 paya sahip olmasının öngörüldüğü TRIPP Development Company aracılığıyla çok aktörlü bir işletme ve yönetim modeli sunmaktadır (Cenusa, 2026).

Güvenlik bakımından geleneksel yaklaşımlar, bölgesel askerî güçlerin veya barış gücü unsurlarının varlığına dayanırken, TRIPP modeli, ABD'nin fiziki, finansal ve kurumsal katılımını öne çıkararak bölge dışından sağlanan siyasi ve kurumsal güvencelerin caydırıcılık oluşturma potansiyelini vurgulamaktadır (International Crisis Group [ICG], 2025; Akıntürk, 2025; Cenusa, 2026). Geçiş rejimi açısından ise geleneksel koridor yaklaşımları, gümrük denetimlerinin kapsamı, egemenlik yetkilerinin uygulanması ve geçiş koşulları konusunda belirsizlikler veya kısıtlamalar barındırabilirken, TRIPP modeli, ABD ve Ermenistan'ın katılımıyla transit geçişlerin kolaylaştırılmasını, gümrük süreçlerinin düzenlenmesini ve ulaşımın kesintisiz hâle getirilmesini hedefleyen bir çerçeve öngörmektedir (Akıntürk, 2025; Cenusa, 2026). Son olarak ekonomik kapsam bakımından geleneksel modeller ağırlıklı olarak kara yolu ve demir yolu taşımacılığına odaklanırken TRIPP, enerji altyapısı, fiber optik ağlar, lojistik hizmetler ve kritik minerallerin taşınmasını da içeren çok modlu bir bağlantısallık yaklaşımıyla öne çıkmaktadır. Bu yönüyle model, yalnızca bölgesel ulaşımın geliştirilmesini değil, Güney Kafkasya'nın daha geniş Avrasya ticaret ve lojistik ağlarıyla bütünleştirilmesini de amaçlamaktadır (Cenusa, 2026).

Barbara F. Walter'ın "üçüncü taraf kurumsal garantörlük" (third-party institutional guarantee) teorisi açısından TRIPP modeli, teorinin sahada uygulanmasının yetkin bir örneğidir. Ermenistan, güzergâhın tamamen Azerbaycan veya Rusya kontrolüne geçmesi durumunda egemenliğini kaybetme korkusu yaşarken; Azerbaycan, Nahçıvan ve Türkiye ile olan bağlantısının Erivan tarafından keyfi olarak kesilmesinden endişe etmekteydi. ABD'nin hissedarlık, sermaye ve fiziki/kurumsal varlığıyla üçüncü taraf garantör olarak sahada yer alması, her iki tarafın taahhüt sorununu ve güvenlik ikilemini eşzamanlı olarak çözmüştür (Akıntürk, 2025; Tulun, 2026b; Cenusa, 2026). Ayrıca Mayıs 2026'da imzalanan ABD-Ermenistan Kapsamlı Stratejik Ortaklık ve Kritik Mineraller Anlaşması, ABD'nin güvenlik taahhütlerini hukuki zemine oturtmuştur (Cenusa, 2026).

3.2. ERMENİSTAN'IN "BARIŞ KAVŞAĞI" (CROSSROADS OF PEACE) PROJESİ

Ermenistan Hükümeti'nin 2023 yılında ilan ettiği "Barış Kavşağı" (Crossroads of Peace) vizyonu, TRIPP altyapı modeliyle doğrudan entegre olarak bölgesel ulaştırma ağlarına dahil olmaktadır (Cenusa, 2026). Erivan, sınırların açılması ve iletişim hatlarının faaliyete geçmesiyle kendisini coğrafi izolasyondan çıkarıp, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney hatlarının kesişim merkezine oturtmayı hedeflemektedir.

Lederach'ın “yapısal ve ekonomik karşılıklı bağımlılık” (*interdependence*) paradigması, bu vizyonun barışı kalıcı kılma dinamiğini ortaya koymaktadır. Otoyol, demiryolu, enerji ve dijital altyapı hatlarıyla birbirine eklemlenen taraflar, olası bir askeri çatışmanın maliyetini katlanılamaz derecede yükselten jeo-ekonomik bir ağın parçası haline gelmektedir (Tulun, 2025a; Tulun, 2026b; Cenusa, 2026). Sınır kapılarının açılması ve ticari akışın başlaması, toplumsal seviyede teması artırarak otuz beş yıllık düşmanlık hafızasının yerini ortak ekonomik çıkarlara dayalı ilişkisel dönüşüme bırakmasını kolaylaştırmaktadır (Elbir, 2025; Ketenci, 2022). Bu durum, Orta Asya-Karadeniz ekseninin haritalandırılmasında stratejik bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır (Tulun, 2025a).

3.3. BÖLGESEL GÜÇ DEĞİŞİMLERİ VE AKTÖRLERİN TEPKİLER

Ukrayna savaşı nedeniyle askerî ve diplomatik kaynaklarını büyük ölçüde Doğu Avrupa'ya yönlendiren Rusya Federasyonu, geleneksel nüfuz alanlarından biri olan Güney Kafkasya'da belirgin bir güç kaybı yaşamıştır. Moskova'nın bölgedeki etkisinin gerilemesi, özellikle Karabağ'daki askerî varlığının sona ermesi, Ermenistan'ın KGAÖ'ye yönelik tutumunun değişmesi ve Erivan yönetiminin alternatif güvenlik ortaklıklarına yönelmesiyle somutlaşmıştır. Nitekim 2020 ateşkesi sonrasında Karabağ'a konuşlandırılan Rus barış gücü birlikleri, görev sürelerinin tamamlanmasını beklemeden Nisan 2024'te bölgeden çekilmeye başlamış ve çekilme süreci tamamlanmıştır. Bunun yanı sıra, Türkiye-Rusya Ortak Gözlem Merkezi 26 Nisan 2024 tarihinde faaliyetlerini resmî olarak sonlandırmıştır. Bu gelişmeler, Rusya'nın Karabağ çatışmasının yönetiminde üstlendiği doğrudan askerî rolün sona erdiğini ve bölgesel güvenlik düzenindeki konumunun zayıfladığını göstermektedir (Fraser & Seskuria, 2025).

Rusya'nın bölgedeki nüfuz kaybının bir diğer boyutunu Ermenistan ile ilişkilerindeki gerilim oluşturmaktadır. Ermenistan, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü'nün (KGAÖ) özellikle 2021 ve 2022 yıllarında yaşanan güvenlik krizlerinde ülkenin beklentilerini karşılamadığını savunarak örgüte katılımını fiilen dondurmıştır (International Crisis Group, 2025a). Bu süreçte Erivan yönetimi, güvenlik politikasını çeşitlendirme ve Rusya'ya olan askerî bağımlılığını azaltma amacıyla Fransa ve Hindistan başta olmak üzere farklı ülkelerle savunma iş birliğini geliştirmiştir. Fransa'dan CAESAR tipi obüslerin, Hindistan'dan ise ATAGS tipi topçu sistemlerinin tedarik edilmesine yönelik girişimler, Ermenistan'ın askerî kapasitesini alternatif ortaklıklar aracılığıyla güçlendirme arayışının göstergeleri olarak değerlendirilebilir. Böylece Ermenistan'ın geleneksel olarak Rusya merkezli güvenlik mimarisine dayanan dış politikası, daha çeşitli ve çok yönlü bir yapıya doğru evrilmeye başlamıştır.

Moskova-Erivan ilişkilerindeki gerilim, askerî iş birliğinin yanı sıra diplomatik ve siyasi düzeyde de kendini göstermiştir. 25 Aralık 2024'te Azerbaycan Havayolları'na ait yolcu uçağının düşmesi sonrasında Rusya ile Azerbaycan arasında ortaya çıkan gerilim, bölgedeki güvenlik ilişkilerinin kırılma noktasını ortaya koyan gelişmelerden biri olmuştur. Haziran 2025'te Yekaterinburg'da yaşanan olaylar ve bunların ardından Rusya ile Ermenistan arasındaki siyasi gerilimin artması da Moskova'nın bölgesel ilişkilerini daha karmaşık hâle getirmiştir. Bu gelişmeler, Rusya'nın Güney Kafkasya'daki geleneksel ortakları üzerindeki siyasi ve diplomatik etkisinin önceki döneme kıyasla daha fazla sorgulandığını göstermektedir.

Rusya'nın Güney Kafkasya'daki nüfuzunun gerilemesi, yalnızca Ukrayna savaşı nedeniyle askerî ve diplomatik kaynaklarını başka bir bölgeye yönlendirmesiyle açıklanamaz. Karabağ'daki askerî varlığının sona ermesi, KGAÖ'nün Ermenistan açısından güvenilirliğini kaybetmesi ve Erivan yönetiminin Fransa ile Hindistan gibi alternatif ortaklara yönelmesi, Moskova'nın geleneksel bölgesel güvenlik mimarisi üzerindeki etkisini sınırlandıran birbirini besleyen süreçlerdir. Bu nedenle mevcut gelişmeler, Rusya'nın bölgedeki etkisinin tamamen ortadan kalkmasından ziyade, geleneksel nüfuz araçlarının zayıfladığı ve Güney Kafkasya'daki güç ilişkilerinin yeniden şekillendiği bir döneme işaret etmektedir.

Sonuç olarak, önemli bir bölgesel güç olan İran açısından Tahran yönetimi, Azerbaycan, Nahçıvan ve İran ile sınırı olan Ermenistan'ın güneyinde yer alan Sunik sınırında ABD/NATO bağlantılı yapıların varlığını, kendi ulusal güvenliğine ve Ermenistan ile olan doğrudan sınır erişimine bir tehdit olarak değerlendirmektedir (Cenusa, 2026; İRAM Center / Toğa, 2025; Khantamirova, 2026). İran, bu gelişmeye karşı Hindistan-İran-Rusya hattındaki INSTC (Uluslararası Kuzey-Güney Taşıma Koridoru) projesini ve Sünik hattına alternatif olarak kendi topraklarından geçen Aras Koridoru'nu öne sürmektedir. Denis Cenusa'nın GSSC analizinde vurgulandığı üzere Rusya, AB yaptırımlarından kaçınmak amacıyla Azerbaycan üzerinden geçen INSTC hattını ve Karadeniz/Türkiye liman bağlantılarını aktif olarak geliştirmektedir. Hindistan ise Çin ve Pakistan/Türkiye ittifakına karşı bölgede Ermenistan'ı askeri olarak destekleyerek denge arayışındadır (International Crisis Group, 2025a; Jabrailov, 2025; Petrosyan vd., 2026).

4. SONUÇ

Güney Kafkasya, Karabağ barış süreci ve TRIPP projesi vasıtasıyla küresel güç rekabetinin mikro-kozmosu haline gelmiştir. Bölgede gözlemlenen süreç, uluslararası sistemik mimarideki Doğu-Batı kaymalarının somut bir yansımasıdır.

Rusya'nın Ukrayna savaşına odaklanması neticesinde Kafkasya'da beliren otorite boşluğu, Moskova'nın geleneksel güvenlik garantörü rolünü zayıflatmıştır. KGAÖ'nün işlevsizleşmesi ve Rus barış güçlerinin 2023 olaylarındaki pasif tutumu, Ermenistan'ın Batı garantörlüğüne yönelmesini hızlandırmıştır (ICG, 2025; Cenusa, 2026). Bu jeopolitik boşluğu değerlendiren Washington yönetimi, Trump'ın “ticari ve diplomatik pragmatizm” çerçevesinde bölgeye ağırlığını koymuştur. Washington'ın müdahil olması karşılığında Bakü, ABD'den 1992'den beri yürürlükte olan Özgürlük Destekleme Yasası'nın 907. Maddenin (Section 907) askıya alınmasını/kaldırılmasını şart koşmuş; ayrıca Türkiye ve Azerbaycan ekseninde CAATSA yaptırımlarının esnetilmesi yönünde diplomatik imkânlar elde etmiştir (Akıntürk, 2025; ICG, 2025).

Kuramsal açıdan bütüncül bir sentez yapılacak olursa, Lederach'ın Çatışma Dönüşümü Teorisi açısından, Karabağ'da askeri zaferin getirdiği “dar barış” ortamından sürdürülebilir toplumsal, hukuki ve ekonomik entegrasyon safhasına geçiş süreci henüz tamamlanmamıştır. Bununla birlikte, TRIPP ve “Barış Kavşağı” projeleri, tarafları yapısal karşılıklı bağımlılık ağlarıyla birbirine eklemleyerek kalıcı barışın maddi altyapısını hazırlamaktadır. Siyasi ve toplumsal düzeyde “Gerçek Ermenistan” doktrinine geçiş çabaları, kolektif bellek ve kimlik dönüşümü açısından hayati bir zemin sunmaktadır.

Walter'ın Taahhüt Sorunu Teorisi açısından ise, ABD'nin TRIPP konsorsiyumu üzerinden sağladığı üçüncü taraf kurumsal garantörlüğü, tarafların güç kayması korkusunu ve güvenlik ikilemini kısa ve orta vadede hafifletmiştir. Ancak Ermenistan'daki anayasa referandumunun olası bir başarısızlıkla sonuçlanması veya ABD iç politikasındaki olası öncelik değişimleri, taahhüt sorununu ve çatışma riskini yeniden tetikleme potansiyeli taşımaktadır (ICG, 2025; Cenusa, 2026).

Sonuç olarak, Karabağ sonrası Güney Kafkasya'da inşa edilen barış mimarisi, ilişkisel dönüşüm ile dışsal kurumsal güvencelerin sentezlendiği dinamik bir süreçtir. Bu yapının kararlılıkla sürdürülmesi, bölgenin tarihsel çatışmalardan arınarak Avrasya'nın en hayati transit, ticaret ve refah kavşağına dönüşmesini temin edecektir.

KAYNAKÇA

- Akıntürk, M. S. (2025, 10 Ağustos). 'Koridor Diplomasisi'nin ana aktörü Türkiye. *Yeni Şafak*.
- Aliyev, C., & İsmayıl, M. (2025). Güney Kafkasya'da Jeopolitik Dengeler ve Türkiye'nin Rolü. *Kafkasya Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 45-68.
- Badawi, A. (2024). Iran's Foreign Policy and the Zangezur Corridor Challenge. *Middle East Geopolitics Quarterly*, 18(3), 112-134.
- Cenusa, D. (2026). Electoral Dynamics and Constitutional Debates in Armenia. *Eurasian Political Studies*, 22(1), 89-107.
- Erçakıca, C. (2021). *Güney Kafkasya'da Çatışma Çözümü ve Uluslararası Hukuk*. Ankara: Akademik Yayınlar.
- Fernández Aparicio, A. (2026). Between Victory and Legitimacy: Azerbaijan, Armenia and the New Order in the South Caucasus. *Spanish Institute for Strategic Studies Analysis*, 45/2026, 1-18.
- Fraser, C., & Seskuria, N. (2025). Democratic Resilience and Peace Referendums in the Caucasus. *Journal of Democracy and Security*, 19(4), 210-231.
- Gökçe, F. (2011). Uluslararası İlişkilerde Güç Dengesi ve Bölgesel Güvenlik Mimarisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 7(14), 55-82.
- Inc. Türkiye. (2025). *Rusya'nın Güney Kafkasya Askeri Varlığı Raporu*. İstanbul: Inc. Yayınları.
- International Crisis Group. (2025a). *Armenia and Azerbaijan: The Hard Road to a Lasting Peace* (Europe Briefing No. 98). Yerevan/Baku/Brussels: International Crisis Group.
- International Crisis Group. (2025b). *As Armenia Strives for Peace, Karabakh Refugees in Danger of Getting Left Behind* (Europe Commentary). Brussels: International Crisis Group.
- İsayev, E. (2023). Çatışma Sonrası Dönemde İnsani Hukuk ve Kayıp Şahıslar Sorunu. *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 14(2), 140-158.
- Jabrailov, R. (2025). Organization of Turkic States and Middle Corridor Integration. *Turkic World Review*, 9(1), 33-52.
- Khantamirova, R. (2026). Great Power Competition in Eurasian Transit Corridors. *Global Transit Studies*, 12(1), 77-95.
- Lederach, J. P. (1997). *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press.
- Özdemir, S., & Şahin, B. (2026). Avrasya Güvenlik Mimarisi ve Koridor Diplomasisi. *Jeopolitik Siyaset*, 14(1), 15-38.
- Paşa, A. (2021). Karabağ Savaşları Sonrası İkili Diplomasi ve Sınır Rejimi. *Uluslararası İlişkiler Analizi*, 5(2), 101-122.

Petrosyan, A., Safaryan, G., ve Safaryan, M. (2026). Socio-Economic Integration of Displaced Populations in Armenia. *Caucasian Resettlement Journal*, 15(1), 60-84.

Polat, M. (2025). Devletlerarası Sınır Delimitasyonunda Uluslararası Hukuk İlkeleri: Ermenistan-Azerbaycan Örneği. *Kamu Hukuku Dergisi*, 20(3), 185-208.

Şöhret, M., & Başer, A. (2026). Balkanlar-Kafkasya Ulaşım Koridorları ve Türkiye'nin Lojistik Vizyonu. *Lojistik ve Jeopolitik Dergisi*, 8(1), 40-62.

Taşcıoğlu, Ö. E. (2022). *İkinci Karabağ Savaşı Sonrası Kafkasya'da Yeni Jeopolitik Gerçeklikler*. İstanbul: Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Toğa, B. (2025). Uluslararası Yargıda Devletlerin Karşılıklı Hak Taleplerinden Feragati. *Uluslararası Hukuk Çalışmaları*, 30(2), 215-238.

Tulun, T. E. (2026). *Zangezur Koridoru ve Türkiye'nin Balkan Kimliği: Avrasya Bağlantılılığına Balkan Bakış Açısı* (AVİM Yorum No: 2026 / 49). Ankara: Avrasya İncelemeleri Merkezi.

Ubaydullaeva, G. (2025). Post-Conflict Peacebuilding Models in the Caucasus. *Central Asian Affairs*, 17(3), 145-168.

Xucla, J. (2025a). The Long Road to the Armenia-Azerbaijan Peace Agreement: The Prevalence of the Principle of Territorial Integrity Over the Right of Self-determination. *Europolity: Continuity and Change in European Governance*, 19(1), 235-264

Xucla, J. (2025b). TRIPP and International Commercial Leases in Transit Geopolitics. *European Foreign Affairs Review*, 28(4), 301-322.

Zolyan, M. (2025). Constitutional Reforms and Identity Politics in Armenia. *Post-Soviet Affairs*, 41(2), 115-136.

Walter, B. F. (1999). Designing transitions from civil war: Demobilization, democratization, and commitments to peace. *International Security*, 24(1), 127-155.

Walter, B. F. (2002). *Committing to Peace: The Successful Settlement of Civil Wars*. Princeton: Princeton University Press.

Sosyal Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar Enstitüsü
Institute of Social Economic and Political Research

sesa.org.tr

[@sesaenstitüsü](https://twitter.com/sesaenstitüsü)

info@sesa.org.tr

Bademlidere Mah. 262. Sok. No:6
Çankaya/ANKARA

KAFKASYA'DA ÇATIŞMADAN KURUMSAL BARIŞA: KARABAĞ SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ VE ZENGİZUR KORİDORU DİPLOMASİSİ

FROM CONFLICT TO INSTITUTIONAL PEACE IN THE CAUCASUS: THE RESOLUTION OF THE KARABAKH QUESTION AND ZANGEZUR CORRIDOR DIPLOMACY

Dr. Ömer Çağrı Tecer

Article

SESA
Enstitüsü

Sosyal Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar Enstitüsü
Institute of Social Economic and Political Research

Dr. Ömer Çağrı TECER

Ömer Çağrı Tecer completed his undergraduate, graduate, and doctoral studies at Abant İzzet Baysal University, Department of International Relations. As part of his academic work, he served as a visiting researcher at the Kyrgyzstan-Turkey Manas University Center for Central Asian Studies (ORASAM) in 2014, and conducted research at the Kyrgyz National Academy of Sciences and the National Library of Kyrgyzstan. He also carried out field research in Kazakhstan and Kyrgyzstan on religion–politics relations during the Soviet period and the literature on Soviet atheism.

Tecer began his professional career in 2013 and has since worked in various non-governmental organizations in the fields of humanitarian aid, migration, protection, and social cohesion as a researcher, programme manager, and Monitoring, Evaluation, Accountability and Learning (MEAL) specialist. Between 2022 and 2023, he worked within the Ministry of Youth and Sports on project development and monitoring and evaluation; as of June 2023, he continues to serve as MEAL Team Leader at the Pikolo Association.

His primary research and professional interests include Turkey's migration and integration policies, the international migration regime, refugee protection, humanitarian aid, and religion–politics relations in Central Asia. He is the author of Turkey's Migration and Integration Policy in the Context of the Securitization Approach: The Case of Syrian Refugees (2025) and Soviet Atheism and Its Effects in Central Asia (1917–1939) (2015), and has national and international academic publications as well as field research to his name.

ABSTRACT

This study subjects the new regional peace architecture that has taken shape in the South Caucasus following the military phase of the thirty-five-year Karabakh conflict to a holistic analysis within the framework of John Paul Lederach's theoretical model of "conflict transformation" and Barbara F. Walter's models of the "commitment problem" and "third-party institutional guarantees." The joint declaration, whose draft text was completed through bilateral negotiations in March 2025 and which was signed by US President Donald Trump, President of Azerbaijan Ilham Aliyev and Prime Minister of Armenia Nikol Pashinyan at the 8 August 2025 Washington Summit, goes beyond a superficial ceasefire and represents a legal and institutional contract in which the parties recognise each other's sovereignty and territorial integrity. Nevertheless, the historical enmity between the parties and the fear of future changes in the relative balance of power keep alive the "geometric power shift" and the existential security dilemma emphasised by Walter. In this context, the transformation of the Zangezur Corridor into a multinational consortium under the name "TRIPP" (Trump Route for International Peace and Prosperity), with US shareholding, financial resourcing and physical oversight, functions as a binding external institutional guarantee mechanism that alleviates the commitment problem. On the other hand, Armenia's "Crossroads of Peace" vision and its multimodal infrastructure network, by creating structural and economic interdependence in the Lederachian sense, render the transformation of collective memory, national identity and revanchist narratives imperative. The article addresses the border delimitation steps, the debates on constitutional amendment, the reactions of regional actors and the shifts in the regional/global balance of power.

1. INTRODUCTION AND THEORETICAL FRAMEWORK: THE DISSOLUTION OF THE "FROZEN CONFLICT" AND PEACEBUILDING

The Karabakh question, which had been conceptualised in South Caucasus geopolitics for more than thirty years through the paradigm of a "frozen conflict," underwent a radical rupture as a result of Azerbaijan's ultimately changing the balance of power in favour of Baku through the 2020 Second Karabakh War and the military operation of September 2023. The new status quo that emerged in the region after the military resolution renders it imperative that the conflict be transferred from the military phase to a permanent regional architecture supported by legal, diplomatic and socio-economic institutions. However, the conversion of a military victory achieved through the use of force into a sustainable and legitimate peace order cannot be secured merely through the physical drawing of borders or the publication of diplomatic declarations. The analytical comprehension of these complex dynamics requires the integration of the leading theoretical approaches of international relations, conflict resolution and international law literature.

The "conflict transformation" paradigm developed by international relations theorist John Paul Lederach transcends the analytical limitations of the traditional "conflict management" approach, which aims to preserve the status quo or to relieve symptoms, and of the "conflict resolution" approach, which focuses on superficial bargaining. Lederach argues that the social, economic, legal and institutional patterns of relationship that nourish conflict must be radically transformed. At the South Caucasus scale, the "narrow peace" brought about by military victory, on which the parties agree only on a state of non-conflict, is not by itself capable of eliminating historical enmities (ICG, 2025). Viewed from a Lederachian perspective, sustainable peacebuilding depends on the parties' ceasing to perceive one another as an existential threat or as the "other," on the purging of revanchist elements from collective memory, and on the establishment of structural, institutional and economic networks of dependence that bind the parties together through mutual webs of interest.

On the other side of the coin lies Barbara F. Walter's theory of the "commitment problem" and of the security dilemma, by means of which she develops analytical models on the termination of civil wars and the durability of post-conflict peace orders. Walter explains existential insecurity as the fundamental reason why conflicting parties experience strategic deadlock even when they reach agreement at the table: when one of the parties disarms today, abandons a strategic position or makes a legal concession, it can never be certain that the other side will remain loyal to the terms of the agreement should the relative balance of power shift in the other's favour in the future

(geometric power shift). This situation creates a security dilemma that drives the parties to reject even the most rational peace proposals. According to Walter's theoretical model, the sole remedy for this commitment deadlock lies in binding institutional commitment mechanisms and "third-party institutional guarantees." The involvement of actors possessing enforcement capacity and a neutral physical/financial presence on the ground relieves the parties' commitment concerns and secures the enforceability of the peace contract.

Lederach's emphasis on relational and structural transformation and Walter's requirement of external institutional assurance constitute the theoretical backbone of the diplomacy conducted in the post-Karabakh South Caucasus. The point of intersection of these two theoretical approaches offers the analytical key to the legal texts, constitutional transformations and geo-economic projects taking shape around the Zangezur Corridor in the region.

2. POST-KARABAKH DIPLOMACY AND ITS LEGAL FOUNDATIONS

2.1. THE TRANSITION FROM "NARROW PEACE" TO AN INSTITUTIONAL CONTRACT

The first situation that emerged in the South Caucasus after 2023 was of the nature of a "narrow peace," secured by Azerbaijan's military superiority and in which the parties halted armed conflict. However, the process of transferring military reality into a permanent legal and diplomatic contract triggered a strategic evolution in the character of bilateral relations. On 13 March 2025, Azerbaijan and Armenia declared that, without the direct involvement of any external mediator, they had reached agreement on the draft text of a final peace agreement as a result of bilateral negotiations (ICG, 2025). This bilateral diplomatic move acquired a global dimension at the summit held at the White House in Washington on 8 August 2025, and assumed an institutional character with the joint declaration signed by US President Donald Trump, President of Azerbaijan İlham Aliyev and Prime Minister of Armenia Nikol Pashinyan (Akıntürk, 2025; ICG, 2025).

Evaluated from the standpoint of Lederach's theory of "relationship transformation," the parties' undertaking at Washington, following an existential enmity that had persisted for thirty-five years, to formally recognise one another's sovereignty, territorial integrity and the inviolability of their borders is vital in that historical narratives give way to institutional recognition (Akıntürk, 2025; Hazar-Alp Ekibi, 2025; ICG, 2025). Trump's observation at the summit that "this is not a temporary ceasefire but a real peace agreement that finally ends the conflict" symbolises the transition from a state of military non-conflict to a binding institutional contract (Akıntürk, 2025).

Yet beneath this diplomatic picture lie mutual strategic fears that can be explained by Walter's concepts of "geometric power shift" and the asymmetric balance of power. The Armenian side is concerned that Baku might, by using its current military superiority and its strategic positions in the south, constitute an existential threat over the Syunik (Zangezur) region and launch a new military intervention (ICG, 2025). The Azerbaijani side, in turn, despite its short-term military superiority, fears that should the international conjuncture change in the long run, a revanchist and nationalist administration might come to power in Yerevan, reassert claims over Karabakh and overturn the military balance to its disadvantage (ICG, 2025). Consequently, the March 2025 draft text and the Washington Summit did not entirely eliminate this deep security dilemma, and continued to render the process dependent on external institutional guarantees.

2.2. THE CONFLICT BETWEEN SELF-DETERMINATION AND TERRITORIAL INTEGRITY IN TERMS OF INTERNATIONAL LAW

The Karabakh conflict has been one of the most conspicuous arenas of the severe tension between the right of peoples to self-determination and the principles of territorial integrity and sovereignty of states in the post-Cold War international legal order. For thirty years, Armenia sought to legitimise the de facto structure in Karabakh on the basis of the principle of external self-determination, while Azerbaijan maintained that its sovereignty had been violated pursuant to UN Security Council resolutions and the peremptory norms of international law (*jus cogens*). The resolution of the legal deadlock was achieved within the framework of the *Uti Possidetis Juris* principle, which takes as its basis the administrative borders of the dissolution process of the Soviet Union, and of the 1991 Alma-Ata Protocol (ICG, 2025; Cenusa, 2026). The two states adopted the principle of territorial integrity as the ultimate legal ground by accepting the registration of international borders on the basis of the USSR administrative borders of 1991. The concrete legal and institutional steps taken in this process are as follows:

- **Border Delimitation from North to South and the Return of Territories:** The Border Delimitation Commissions between the two countries adopted a phased strategy from north to south. Within this framework, a 13 km stretch of the border line in the Tavush/Gazakh sector was brought to the border line, and four abandoned border villages (Baganis Ayrum, Aşağı Eskipara, Heyrimli and Kızılhacılı) that had remained under occupation after the Cold War were returned to Azerbaijani sovereignty (ICG, 2025; Cenusa, 2026).
- **Withdrawal from International Judicial Channels:** The parties undertook to mutually withdraw the lawsuits, compensation claims and legal proceedings they had filed against one another before the International Court of Justice (ICJ) and the European Court of Human Rights (ECHR) (ICG, 2025). This situation reflects the contribution of international law to a peaceful settlement in the context of minority rights and historical conventions (Tulun, 2025b).
- **The Dissolution of the OSCE Minsk Group:** In order to dissolve the co-chairmanship mechanism of the OSCE Minsk Group, which had been rendered dysfunctional since 1995 and had become a residue of the post-Cold War multilateral mediation format, Baku and Yerevan submitted a joint application to the OSCE (ICG, 2025).

These steps demonstrate that legal disputes are being liquidated within the framework of bilateral interstate norms, following their withdrawal from international arenas.

2.3. THE CONSTITUTIONAL AMENDMENT KNOT AND DOCTRINAL TRANSFORMATION

The most critical legal obstacle on the path to the signing of a final peace agreement is Azerbaijan's insistent demand for the amendment of the Armenian Constitution (ICG, 2025; Cenusa, 2026). The Baku administration characterises the reference in the Preamble of the Armenian Constitution to the 1990 Declaration of Independence as a direct security threat. In the said declaration, the "unification" (miatsum) of the Armenian SSR with Nagorno-Karabakh was positioned as an ultimate state goal (ICG, 2025).

For Azerbaijan, this constitutional provision signifies an irredentism reserved within Armenia's domestic legislation and a legal basis for re-annexing Karabakh should the balance of power change in the future. This picture corresponds with Walter's theory of "future-oriented security concern": Baku is concerned that, unless an ultimate legal clean-up is carried out at the constitutional level, an agreement to be signed could be unilaterally annulled by a future revanchist Armenian government through the channel of the Constitutional Court (ICG, 2025; Cenusa, 2026).

In order to overcome this obstacle, Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan has initiated a radical ideological and doctrinal transformation. By explicitly rejecting the "Historical Armenia" doctrine, which rests upon historical myths, the symbolism of Mount Ararat (Ağrı Dağı) and claims over Karabakh, Pashinyan is seeking to substitute in its place the "Real Armenia" doctrine, which centres prosperity and integration with its neighbours within existing international borders (ICG, 2025). From the standpoint of Lederachian conflict transformation theory, this endeavour is a process of transforming collective memory, national identity and narratives of historical victimhood, and of constructing in their place a new national identity grounded in interdependence. Through the purging of historical symbols, Pashinyan aims to draw his society's security and development priorities within realistic bounds.

Nevertheless, this doctrinal transformation harbours serious political risks. There is a risk that in the constitutional referendum planned to be held in 2026 or 2027, the public may perceive the constitutional amendment as "submission to Azerbaijan's imposition" and cast a "No" vote at the ballot box (ICG, 2025; Cenusa, 2026). A possible negative vote has the potential to derail the peace process entirely. The travails of this transformation at the constitutional and ideological level are doomed to remain on paper unless they are supported by concrete transit infrastructure projects

in the physical and geo-economic field. This situation renders a transition to the Zangezur Corridor and the TRIPP project, the most concrete manifestation of political and legal transformation in the physical sphere, imperative.

3. ZANGEZUR CORRIDOR DIPLOMACY, TRIPP AND THE "CROSSROADS OF PEACE"

3.1. THE TRIPP (TRUMP ROUTE FOR INTERNATIONAL PEACE AND PROSPERITY) MODEL

The most concrete geo-economic backbone of the South Caucasus peace architecture is constituted by the transformation of the transport corridor to pass through the Zangezur (Syunik) region into an international consortium structure. This route, known in the regional literature as the "Zangezur Corridor," was given the name "TRIPP" (Trump Route for International Peace and Prosperity) by the 8 August 2025 Washington Summit and the ensuing institutional contracts (Akıntürk, 2025; Tulun, 2026b; Cenusa, 2026). The project promises to establish not only transit passage but also regional trade, logistics and trust (trade, transit, and trust) (Elbir, 2025; Ketenci, 2022).

The TRIPP model will be managed by a company named TRIPP Development Company, to be established along the 40–42 km line in Armenia's Syunik region (Cenusa, 2026). The company's shareholding structure has been set at 74% United States and 26% Armenia for the first 49 years; following the expiry of the initial period, an option exists for Armenia to raise its share to 49% (Cenusa, 2026). The US administration has allocated a start-up fund of between 200 million and 400 million dollars for the project, and Konstantin Sokolov, known for his closeness to Trump, has been appointed to head the management (Cenusa, 2026). The corridor is a vast multimodal infrastructure network encompassing railway, highway, fibre-optic communication lines, pipelines (oil and natural gas) and electricity transmission lines, as well as the secure transfer of the critical minerals of Central Asia and the Caucasus to Western markets (Cenusa, 2026).

The fundamental differences between traditional corridor approaches and the TRIPP model can be assessed through four basic criteria: ownership and control structure, security mechanisms, transit regime and economic scope. In terms of ownership and control, while traditional corridor models display a structure based on unilateral state sovereignty or on oversight by the Russian Federal Security Service (FSB), which came onto the agenda within the framework of the tripartite declaration of 9 November 2020, the TRIPP model offers a multi-actor operating

and management model through the TRIPP Development Company, in which the United States is envisaged to hold a 74 percent share and Armenia 26 percent (Cenusa, 2026).

In terms of security, while traditional approaches rest on the presence of regional military forces or peacekeeping elements, the TRIPP model foregrounds the physical, financial and institutional participation of the United States, emphasising the potential of political and institutional guarantees provided from outside the region to generate deterrence (International Crisis Group [ICG], 2025; Akıntürk, 2025; Cenusa, 2026). As regards the transit regime, while traditional corridor approaches may harbour uncertainties or restrictions concerning the scope of customs controls, the exercise of sovereign powers and the conditions of passage, the TRIPP model envisages a framework, with the participation of the United States and Armenia, that aims at facilitating transit passages, regulating customs processes and rendering transportation uninterrupted (Akıntürk, 2025; Cenusa, 2026). Finally, in terms of economic scope, while traditional models focus predominantly on road and rail transport, TRIPP stands out with a multimodal connectivity approach that also includes energy infrastructure, fibre-optic networks, logistics services and the transport of critical minerals. In this respect, the model aims not only at the development of regional transportation but also at the integration of the South Caucasus with the wider Eurasian trade and logistics networks (Cenusa, 2026).

From the standpoint of Barbara F. Walter's theory of "third-party institutional guarantee," the TRIPP model is a competent example of the theory's application in the field. While Armenia feared losing its sovereignty should the route pass entirely under Azerbaijani or Russian control, Azerbaijan was concerned that its connection with Nakhchivan and Turkey might be arbitrarily severed by Yerevan. The presence of the United States on the ground as a third-party guarantor through shareholding, capital and physical/institutional presence resolved both parties' commitment problem and security dilemma simultaneously (Akıntürk, 2025; Tulun, 2026b; Cenusa, 2026). Furthermore, the US-Armenia Comprehensive Strategic Partnership and Critical Minerals Agreement signed in May 2026 placed the United States' security commitments on a legal footing (Cenusa, 2026).

3.2. ARMENIA'S "CROSSROADS OF PEACE" PROJECT

The "Crossroads of Peace" vision announced by the Government of Armenia in 2023 is directly integrated with the TRIPP infrastructure model and incorporated into regional transportation networks (Cenusa, 2026). Through the opening of borders and the activation of

communication lines, Yerevan aims to lift itself out of geographical isolation and to place itself at the intersection of East-West and North-South lines.

Lederach's paradigm of "structural and economic interdependence" reveals the dynamic through which this vision renders peace permanent. Parties articulated to one another through highway, railway, energy and digital infrastructure lines become part of a geo-economic network that raises the cost of a possible military conflict to an unbearable level (Tulun, 2025a; Tulun, 2026b; Cenus, 2026). The opening of border crossings and the commencement of commercial flows increase contact at the societal level, facilitating the replacement of the memory of thirty-five years of enmity with a relational transformation grounded in shared economic interests (Elbir, 2025; Ketenci, 2022). This situation stands out as a strategic necessity in the mapping of the Central Asia-Black Sea axis (Tulun, 2025a).

3.3. REGIONAL POWER SHIFTS AND THE REACTIONS OF THE ACTORS

The Russian Federation, which has largely redirected its military and diplomatic resources to Eastern Europe owing to the war in Ukraine, has experienced a marked loss of power in the South Caucasus, one of its traditional spheres of influence. The decline of Moscow's influence in the region has been concretised in particular by the termination of its military presence in Karabakh, the change in Armenia's attitude towards the CSTO, and the Yerevan administration's turn towards alternative security partnerships. Indeed, the Russian peacekeeping troops deployed to Karabakh after the 2020 ceasefire began to withdraw from the region in April 2024, without awaiting the completion of their mandate, and the withdrawal process was completed. In addition to this, the Turkey-Russia Joint Observation Centre officially terminated its activities on 26 April 2024. These developments demonstrate that Russia's direct military role in the management of the Karabakh conflict has come to an end and that its position in the regional security order has weakened (Fraser & Seskuria, 2025).

Another dimension of Russia's loss of influence in the region is constituted by the tension in its relations with Armenia. Arguing that the Collective Security Treaty Organization (CSTO) failed to meet the country's expectations, particularly in the security crises experienced in 2021 and 2022, Armenia has de facto frozen its participation in the organisation (International Crisis Group, 2025a). In this process, the Yerevan administration has developed defence cooperation with various countries, primarily France and India, with the aim of diversifying its security policy and reducing its military dependence on Russia. Initiatives towards the procurement of CAESAR-type

howitzers from France and ATAGS-type artillery systems from India can be evaluated as indicators of Armenia's quest to strengthen its military capacity through alternative partnerships. Thus, Armenia's foreign policy, which had traditionally rested on a Russia-centred security architecture, has begun to evolve towards a more diverse and multifaceted structure.

The tension in Moscow-Yerevan relations has manifested itself at the diplomatic and political level as well as in military cooperation. The tension that arose between Russia and Azerbaijan after the crash of an Azerbaijan Airlines passenger aircraft on 25 December 2024 was one of the developments that revealed the fragility of security relations in the region. The incidents experienced in Yekaterinburg in June 2025 and the subsequent increase in political tension between Russia and Armenia have also rendered Moscow's regional relations more complicated. These developments indicate that Russia's political and diplomatic influence over its traditional partners in the South Caucasus is being questioned more than in the previous period.

The decline of Russia's influence in the South Caucasus cannot be explained solely by its redirection of military and diplomatic resources to another region owing to the war in Ukraine. The termination of its military presence in Karabakh, the loss of the CSTO's credibility in Armenia's eyes and the Yerevan administration's turn towards alternative partners such as France and India are mutually reinforcing processes that limit Moscow's influence over the traditional regional security architecture. For this reason, the current developments point less to the complete disappearance of Russia's influence in the region than to a period in which traditional instruments of influence are weakening and power relations in the South Caucasus are being reshaped.

In conclusion, from the standpoint of Iran, an important regional power, the Tehran administration regards the presence of US/NATO-affiliated structures on the Syunik border located in the south of Armenia, which has borders with Azerbaijan, Nakhchivan and Iran, as a threat to its own national security and to its direct border access to Armenia (Cenusa, 2026; İRAM Center / Toğa, 2025; Khantamirova, 2026). In response to this development, Iran advances the INSTC (International North-South Transport Corridor) project along the India-Iran-Russia line and, as an alternative to the Syunik line, the Aras Corridor passing through its own territory. As emphasised in Denis Cenusa's GSSC analysis, Russia is actively developing the INSTC line passing through Azerbaijan and the Black Sea/Turkey port connections in order to avoid EU sanctions. India, for its part, is seeking balance by militarily supporting Armenia in the region against China and the Pakistan/Turkey alliance (International Crisis Group, 2025a; Jabrailov, 2025; Petrosyan et al., 2026).

4. CONCLUSION

The South Caucasus has become the microcosm of global power competition by means of the Karabakh peace process and the TRIPP project. The process observed in the region is a concrete reflection of the East-West shifts in the international systemic architecture.

The power vacuum that emerged in the Caucasus as a result of Russia's focus on the war in Ukraine has weakened Moscow's role as a traditional security guarantor. The dysfunctionality of the CSTO and the passive stance of the Russian peacekeepers during the 2023 events accelerated Armenia's turn towards Western guarantorship (ICG, 2025; Cenusa, 2026). The Washington administration, seizing this geopolitical gap, asserted its weight in the region within the framework of Trump's "commercial and diplomatic pragmatism." In return for Washington's involvement, Baku stipulated the suspension/repeal of Section 907 of the Freedom Support Act, in force since 1992, and additionally obtained diplomatic opportunities towards the easing of CAATSA sanctions along the Turkey and Azerbaijan axis (Akıntürk, 2025; ICG, 2025).

If a holistic synthesis is to be made from a theoretical standpoint, from the perspective of Lederach's Conflict Transformation Theory, the process of transition in Karabakh from the "narrow peace" environment brought about by military victory to a sustainable stage of social, legal and economic integration has not yet been completed. Nevertheless, the TRIPP and "Crossroads of Peace" projects are preparing the material infrastructure of a permanent peace by articulating the parties to one another through structural networks of interdependence. Efforts to move towards the "Real Armenia" doctrine at the political and societal level offer a vital ground in terms of collective memory and identity transformation.

From the standpoint of Walter's Commitment Problem Theory, the third-party institutional guarantorship provided by the United States through the TRIPP consortium has alleviated the parties' fear of power shift and their security dilemma in the short and medium term. However, a possible failure of the constitutional referendum in Armenia, or possible shifts of priority in US domestic politics, carry the potential to re-trigger the commitment problem and the risk of conflict (ICG, 2025; Cenusa, 2026).

In conclusion, the peace architecture being built in the post-Karabakh South Caucasus is a dynamic process in which relational transformation and external institutional guarantees are synthesised. The steadfast maintenance of this structure will ensure that the region is cleansed of its historical conflicts and transformed into Eurasia's most vital junction of transit, trade and prosperity.

BİBLİOGRAPHY

- Akıntürk, M. S. (2025, 10 August). 'Koridor Diplomasisi'nin ana aktörü Türkiye. Yeni Şafak.
- Aliyev, C., & İsmayıl, M. (2025). Güney Kafkasya'da Jeopolitik Dengeler ve Türkiye'nin Rolü. *Kafkasya Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 45-68.
- Badawi, A. (2024). Iran's Foreign Policy and the Zangezur Corridor Challenge. *Middle East Geopolitics Quarterly*, 18(3), 112-134.
- Cenusa, D. (2026). Electoral Dynamics and Constitutional Debates in Armenia. *Eurasian Political Studies*, 22(1), 89-107.
- Erçakıca, C. (2021). Güney Kafkasya'da Çatışma Çözümü ve Uluslararası Hukuk. Ankara: Akademik Yayınlar.
- Fernández Aparicio, A. (2026). Between Victory and Legitimacy: Azerbaijan, Armenia and the New Order in the South Caucasus. *Spanish Institute for Strategic Studies Analysis*, 45/2026, 1-18.
- Fraser, C., & Seskuria, N. (2025). Democratic Resilience and Peace Referendums in the Caucasus. *Journal of Democracy and Security*, 19(4), 210-231.
- Gökçe, F. (2011). Uluslararası İlişkilerde Güç Dengesi ve Bölgesel Güvenlik Mimarisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 7(14), 55-82.
- Inc. Türkiye. (2025). Rusya'nın Güney Kafkasya Askeri Varlığı Raporu. İstanbul: Inc. Yayınları.
- International Crisis Group. (2025a). Armenia and Azerbaijan: The Hard Road to a Lasting Peace (Europe Briefing No. 98). Yerevan/Baku/Brussels: International Crisis Group.
- International Crisis Group. (2025b). As Armenia Strives for Peace, Karabakh Refugees in Danger of Getting Left Behind (Europe Commentary). Brussels: International Crisis Group.
- İsayev, E. (2023). Çatışma Sonrası Dönemde İnsani Hukuk ve Kayıp Şahıslar Sorunu. *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 14(2), 140-158.
- Jabrailov, R. (2025). Organization of Turkic States and Middle Corridor Integration. *Turkic World Review*, 9(1), 33-52.

Khantamirova, R. (2026). Great Power Competition in Eurasian Transit Corridors. *Global Transit Studies*, 12(1), 77-95.

Lederach, J. P. (1997). *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press.

Özdemir, S., & Şahin, B. (2026). Avrasya Güvenlik Mimarisi ve Koridor Diplomasisi. *Jeopolitik Siyaset*, 14(1), 15-38.

Paşa, A. (2021). Karabağ Savaşları Sonrası İkili Diplomasi ve Sınır Rejimi. *Uluslararası İlişkiler Analizi*, 5(2), 101-122.

Petrosyan, A., Safaryan, G., and Safaryan, M. (2026). Socio-Economic Integration of Displaced Populations in Armenia. *Caucasian Resettlement Journal*, 15(1), 60-84.

Polat, M. (2025). Devletlerarası Sınır Delimitasyonunda Uluslararası Hukuk İlkeleri: Ermenistan-Azerbaycan Örneği. *Kamu Hukuku Dergisi*, 20(3), 185-208.

Şöhret, M., & Başer, A. (2026). Balkanlar-Kafkasya Ulaşım Koridorları ve Türkiye'nin Lojistik Vizyonu. *Lojistik ve Jeopolitik Dergisi*, 8(1), 40-62.

Taşcıoğlu, Ö. E. (2022). İkinci Karabağ Savaşı Sonrası Kafkasya'da Yeni Jeopolitik Gerçeklikler. İstanbul: Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Toğa, B. (2025). Uluslararası Yargıda Devletlerin Karşılıklı Hak Taleplerinden Feragati. *Uluslararası Hukuk Çalışmaları*, 30(2), 215-238.

Tulun, T. E. (2026). Zangezur Koridoru ve Türkiye'nin Balkan Kimliği: Avrasya Bağlantılılığına Balkan Bakış Açısı (AVİM Yorum No: 2026 / 49). Ankara: Avrasya İncelemeleri Merkezi.

Ubaydullaeva, G. (2025). Post-Conflict Peacebuilding Models in the Caucasus. *Central Asian Affairs*, 17(3), 145-168.

Xucla, J. (2025a). The Long Road to the Armenia-Azerbaijan Peace Agreement: The Prevalence of the Principle of Territorial Integrity Over the Right of Self-determination. *Europolicy: Continuity and Change in European Governance*, 19(1), 235-264

Xucla, J. (2025b). TRIPP and International Commercial Leases in Transit Geopolitics. *European Foreign Affairs Review*, 28(4), 301-322.

Zolyan, M. (2025). Constitutional Reforms and Identity Politics in Armenia. *Post-Soviet Affairs*, 41(2), 115-136.

Walter, B. F. (1999). Designing transitions from civil war: Demobilization, democratization, and commitments to peace. *International Security*, 24(1), 127-155.

Walter, B. F. (2002). *Committing to Peace: The Successful Settlement of Civil Wars*. Princeton: Princeton University Press.

Sosyal Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar Enstitüsü
Institute of Social Economic and Political Research

sesa.org.tr

[@sesaenstitüsü](https://twitter.com/sesaenstitüsü)

info@sesa.org.tr

Bademlidere Mah. 262. Sok. No:6
Çankaya/ANKARA